

**KURUMSAL YAPI
GÖSTERGELERİNİN YEREL
EKONOMİK KALKINMA GÖSTERGELERİ
ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: ERZURUM
VE BATMAN ÜZERİNE BİR UYGULAMA**

*Hacettepe Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler
Fakültesi Dergisi
Cilt 37, Sayı 4, 2019
s. 611-626*

Mücahit ÇAYIN

Dr.Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
İktisat Bölümü
mucahit.cayin@batman.edu.tr

Sevda YAPRAKLI

Prof.Dr., Atatürk Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
İktisat Bölümü
sevda1@atauni.edu.tr

Bu çalışma, 2017 yılında Prof. Dr. Sevda YAPRAKLI danışmanlığında Mücahit ÇAYIN tarafından hazırlanan ve Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından kabul edilen "Kurumsal Yapı ve Yerel Ekonomik Kalkınma: Erzurum ve Batman Üzerine Bir Saha Araştırması" başlıklı doktora tezinden türetilmiştir.

Öz: Bu çalışmanın amacı, kurumsal yapının Batman ve Erzurum illerindeki yerel ekonomik kalkınma sürecine olan etkisini tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda 2017 yılında her iki ilde 810 işletmeye uygulanan anket verileri kullanılarak çoklu doğrusal regresyon analizleri yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, genel olarak kurumsal yapının her iki ilde yerel ekonomik kalkınmaya olan etkisi pozitifdir. Erzurum için sırasıyla ifade özgürlüğü ve hesap verebilirlik, düzenlemelerin kaliteli olması ve yönetimin etkinliği en etkili üç kurumsal yapı göstergesi iken; Batman için yolsuzluğun önlenmesi, hukukun üstünlüğü ve yönetimin etkinliği en etkili üç kurumsal yapı göstergesi olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Kurumsal yapı, yerel ekonomik kalkınma, saha araştırması.

**THE EFFECTS ON LOCAL
ECONOMIC DEVELOPMENT
INDICATORS OF INSTITUTIONAL
STRUCTURE INDICATORS: AN
APPLICATION ON BATMAN AND ERZURUM**

*Hacettepe University
Journal of Economics
and Administrative
Sciences
Vol. 37, Issue 3, 2019
pp. 611-626*

Mücahit ÇAYIN

Assist.Prof.Dr., Batman Üniversitesi
Faculty of Economics and Administrative
Sciences
Department of Economics
mucahit.cayin@batman.edu.tr

Sevda YAPRAKLI

Prof.Dr., Atatürk Üniversitesi
Faculty of Economics and Administrative
Sciences
Department of Economics
sevda1@atauni.edu.tr

*This study is derived from the PhD thesis titled
"Institutional Structure and Local Economic
Development: A Field Research on Erzurum and
Batman", accepted by Atatürk University Institute
of Social Sciences, prepared by Mücahit ÇAYIN
under the supervision of Prof. Dr. Sevda YAPRAKLI
in 2017.*

Abstract: The aim of this study is to determine the effect of the institutional structure on the local economic development process in Batman and Erzurum two cities in Turkey. For this purpose, multi-linear regression analyzes are conducted using survey data derived from 810 companies operated in these cities in 2017. According to the results of the analysis, the effect of institutional structure on local economic development in both cities is positive in general. The three most effective institutional structures for Erzurum are voice and accountability, regulatory quality and government effectiveness. For Batman, control of corruption, rule of law and government effectiveness have been identified as the three most effective institutional structure indicators.

Keywords: *Institutional structure, local economic development, field research.*

GİRİŞ

Ülkeler/bölgeler arası gelişme farklılıklarını açıklayan önemli değişkenlerden biri olan kurumlar/kurumsal yapı, büyüme-kalkınma literatürünün temel konularından birini oluşturmaktadır. 1990'lı yıllardan itibaren geleneksel bölgesel kalkınma teorilerinin yerini alan Yerel Ekonomik Kalkınma (YEK) süreci ile beraber daha da önemli hale gelen kurumlar hem akademisyenlerin hem de politikacıların önem verdikleri konulardan biri haline gelmiştir (Kaplan, 2013: 1-2; Çayın, 2017: 1).

YEK, yeni bir kalkınma yaklaşımıdır ve yerel potansiyellerin (yerel bilgi, yerel kaynak gibi) işletilmesine odaklanmaktadır. YEK'in gerçekleşebilmesi için bir bölgenin/yörenin tüm koşulları (gelenek, dil, din, ırk vb.) göz önünde bulundurulmalı, etkin ve sürdürülebilir kurumlar/kurumsal alt yapı oluşturulmalıdır. Aksi durumda fiziki, beşeri ve sosyal sermayenin etkin ve verimli kullanımını sağlamak çok zor olacaktır (Çayın, 2017: 3).

Standart bir tanımı ve ölçümü olmamakla birlikte kurum/kurumsal yapı, kısaca amaca ulaşmak için belirlenmiş, süreklilik arz eden ve fiziksel varlıkları olmayan olgular olarak tanımlanabilir. Bir bölgenin/yörenin kalkınması için orada bulunan kurumların potansiyel durumunun, özelliklerinin, kalitesinin ve etki gücünün bilinmesi ve böylelikle o kurumlara yönelik politika ve stratejilerinin belirlenmesi, YEK'in gerçekleştirilmesi ve sürdürülmesi açısından son derece önemlidir (Çayın, 2017: 1).

Kalkınmanın sürdürülebilirliği için ekonomik, sosyal ve çevresel faktörler kadar önemli görülen kurumlar/kurumsal yapının (Parto, 2005: 11-12), YEK üzerindeki temel etkilerini kısaca şu şekilde sıralamak mümkündür.

- Bireyler ve firmalar arasında işbirliği sürecini kolaylaştırarak, uzmanlaşmaya ve ölçek ekonomilerinin oluşmasına katkıda bulunmaktadır. Gelir dağılımı eşitliğini sağlayarak yoksulluğu azaltabilmektedir (Wiggins, Davis, 2006: 3-4).

- Etkin kurumsal yapı üretim, tüketim ve yatırımlar vasıtasıyla büyümeyi etkilemekte ve kişi başı gelir farklılıklarına yol açabilmektedir. Ayrıca siyasal haklar, sivil ve iktisadi özgürlükler ile sosyo-ekonomik gelişmeye katkı sağlamaktadır (Çukurçayır, Tezcan, 2011: 49-51).

- Etkin kurumsal ve kurumsal alt yapı bilgi, yenilik, öğrenme, teknolojik gelişme ve uyum sürecini harekete geçirerek rekabet üstünlüğü sağlanmasına ve geri kalmışlığın azaltılmasına katkıda bulunmaktadır (Özelçi Eceral, 2005: 100).

- Kurumsal alt yapıların sağladığı avantajlar (belirsizliğin azalması, sorunlara ortak çözümler üretme, işbirliği sağlama vb.) sayesinde işlem maliyetleri azalmakta ve böylece YEK sürecindeki etkinlik artmaktadır (Hopoğlu, Çakmak, 2015: 58-62; North, 1999: 39).

Kurumlar/kurumsal yapının YEK üzerindeki öneminden hareketle yapılan bu çalışmanın amacı, TRA1 (Erzurum Alt Bölgesi) ve TRC3 (Mardin Alt Bölgesi) Düzey II Bölgeleri'nde yer alan Erzurum ve Batman illerindeki kurumsal yapı göstergelerinin YEK göstergeleri üzerindeki etkilerini tespit etmeye çalışmaktır. Bu amaçla öncelikle kurumlar/kurumsal yapı ve YEK ile ilgili tanımsal ve kavramsal bilgiler yer verilmektedir. Sonra yerli ve yabancı literatürde konuya ilişkin olarak yapılan uygulamalı çalışmalar sonuçları itibarıyla ele alınarak özetlenmektedir. Daha sonra 2017 yılında her iki ilde 810 işletmeye uygulanan anket verileri kullanılarak yapılan çoklu doğrusal regresyon analizleri sonucunda elde edilen bulgular yorumlanarak tablolar halinde sunulmaktadır. Çalışmanın sonuç kısmında ise genel bir değerlendirme yapılarak, politika önerilerinde bulunmaktadır.

1. YAZIN TARAMASI

1990'lı yılların sonlarından itibaren kurumsal yapı ve iktisadi büyüme/kalkınma arasındaki ilişkiyi inceleyen çok sayıda uygulamalı çalışma yapıldığı görülmektedir. Yapılan literatür araştırması sonucunda konu ile ilgili çalışmalarda genellikle ülke yada ülkeler arası bazda karşılaştırmalar yapıldığı, yerel düzeydeki çalışmaların ise veri sıkıntısı nedeniyle oldukça az sayıda olduğu gözlenmiştir. Bu çerçevede 1998-2016 dönemi için konu ile ilgili olarak incelenen belli başlı çalışmalar yöntem açısından sınıflandırılarak, sonuçları itibarıyla ele alınmış ve tablolar halinde sunulmuştur.

Çeşitli kurumsal yapı göstergelerinin temel kalkınma göstergelerinden biri olan ekonomik büyüme üzerindeki etkilerini panel veri analizlerine dayalı olarak inceleyen çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu kapsamda konu ile ilgili olarak; Svensson (1998), Carpenter, Rondi (2000); Kurzman *vd.* (2002), Lambsdorff (2003); Basu (2004); Butkiewicz, Yanikkaya (2006); Yang (2008); Huang (2010); Valeriani, Peluso (2011); Sikod, Teke (2012); Kilishi *vd.* (2013) ve Wilson (2016) gibi araştırmacılar tarafından yapılan çalışmalarda ele alınan kurumsal yapı göstergesine göre ekonomik büyüme üzerindeki etkinin farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Tablo 1. Panel Veri Analizlerine Dayalı Çalışmalar

Yazar(lar)/Yılı	Dönem	Ülke(ler)	Yöntem	Sonuç
Svensson (1998)	1960-1985	101 Ülke	OLS, 3SLS	Kurumsal kalite vb. değişkenler yatırımları direkt etkilememektedir.
Carpenter, Rondi (2000)	1977-1993	İtalya	GMM	Kurumsal yapı firmaların üretim düzeyi üzerinde etkilidir.
Kurzman vd., (2002)	1951-1980	106 Ülke	OLS	Demokrasinin büyüme üzerinde etkisi bulunmaktadır.
Lambsdorff (2003)	1974-2000	69 Ülke	OLS	Yolsuzluk düşük verimliliğe neden olmaktadır.
Basu (2004)	1980-2001	Hindistan	OLS	İyi kurumsal yapı hızlı büyümeyi ve yüksek refahı sağlamaktadır.
Butkiewicz, Yanikkaya (2006)	1970-1999	100 GÜ, GOÜ	SUR, 3SLS	Hukukun üstünlüğü ve demokratik sistemler büyümeyi etkilemektedir.
Yang (2008)	1968-2002	138 Ülke	GMM	Demokrasi ve ekonomik dalgalanmalar güçlü ilişki yoktur.
Huang (2010)	1960-1999	90, GÜ, GOÜ	GMM, LSDV	Kurumsal gelişme finansal kalkınmayı pozitif etkilemektedir.
Valeriani, Peluso (2011)	1950-2009	181 Ülke	OLS	Kurumsal değişkenler ekonomik büyümeyi pozitif etkilemektedir.
Sikod, Teke (2012)	1996-2004	Kamerun	3SLS, Regresyon	Yönetişim ve büyüme arasında doğrudan ilişki vardır.
Kilishi vd., (2013)	1996-2010	36, SAAÜ	OLS, GMM,	Kurumlar İktisadi büyümeyi desteklemektedir.
Wilson (2016)	1985-2005	Çin	VAR	Büyüme yönetişimi pozitif etkilemektedir. Tersisi durum yoktur

Tablo 2. Zaman Serisi Analizlerine Dayalı Çalışmalar

Yazar(lar)/Yılı	Dönem	Ülke(ler)	Yöntem	Sonuç
Landman (1999)	1972-1995	17 LAÜ	OLS	Kalkınma ve demokrasi arasında pozitif ilişki bulunamamıştır.
Chong, Calderon (2000)	1972-1995 1982-1995	165 GÜ, GOÜ, DÜ	Granger Nedensellik	Kurumsal kalite ile büyüme arasında iki yönlü nedensellik vardır
Asteriou, Price (2001)	1961-1997	İngiltere	OLS ve GARCH	Politik istikrarsızlık büyümeyi negatif etkilemektedir.
Erdal (2004)	1960-2000	İtalya	OLS	Ekonomik özgürlükler büyümede pozitif etkiye sahiptir.
Zakaria, Fida (2009)	1947-2006	Pakistan	GMM	Demokrasinin büyüme üzerinde zayıf ve negatif bir etkisi vardır.
Eicher, Schreiber (2010)	1991-2001	26 GEÜ	OLS, GMM	Kurumsal değişimler büyümeyi hızlandırmaktadır.
Chaib, Siham (2014)	1995-2011	Cezayir	VECM, VAR, OLS	Kurumsal yapı DYY girişini uzun dönemde pozitif etkilemektedir.

Kurumsal yapı ve ekonomik büyüme/kalkınma ilişkisini zaman serisi analizlerine dayalı olarak inceleyen belli başlı çalışmalarda Landman (1999); Chong, Calderon (2000); Asteriou, Price (2000); Erdal, (2004); Zakaria, Fida (2009); Eicher, Schreiber (2010); Chaib, Siham (2014) etkin kurumsal yapının etkisinin pozitif, etkin olmayanın ise negatif olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu çalışmalarda etkin olmayan kurumsal yapının negatif etkisinin, etkin kurumsal yapının pozitif etkisinden daha büyük olduğu gözlenmiştir.

Literatürde sınırlı sayıda olduğu ve genellikle ülke bazında yapıldığı gözlenen saha araştırmasına dayalı temel çalışmalarda (Court, 2001; Jinarat, Quang, 2003; Rus, Iglıc, 2005; Campos, Iooty, 2007; Uddin, 2010; Hamad, Karoui, 2011) kurumsal yapı göstergelerinin varlığı, durumu ve etkinliği üzerine analizler yapılmıştır. Bu çalışmalarda genel olarak kurumsal yapı sorunlarının (yolsuzluk, çatışma, rüşvet, ayrımcılık yapma vb.) yönetim, ortak çalışma, güven ve firma performansı üzerinde negatif etki yarattığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 3. Saha Araştırmasına Dayalı Çalışmalar

Yazar(lar)/Yılı	Ülke(ler)	Yöntem	Sonuç
Court (2001)	Hindistan	Korelasyon analizi	İyi ve kötü kurumsal yapı göstergeleri vardır. En büyük kurumsal sıkıntı yolsuzluktur.
Jinarat, Quang- (2003)	Tayland	Regresyon analizi	Kurumsal yönetim, iyi yönetim ve örgütsel performans arasındaki ilişkiler pozitifdir.
Rus, Iglıc (2005)	Bosna ve Slovenya	Regresyon analizi	İyi kurumsal çevre ekonomik ilişkilerde kullanılan kurumsal güveni sağlamaktadır.
Campos, Iooty (2007)	Brezilya	Korelasyon analizi	Kurumsal engeller firmaların sektöre girişlerini olumsuz etkilemektedir.
Uddin (2010)	Bangladeş	Frekans analizi	Kurumlar yeterli düzeyde işletilmemektedir. Hesap verebilirlik ve sorumluluk azdır.
Hamad, Karoui (2011)	Tunus	Regresyon analizi	Sahiplik yapısı ve yönetim kurulu KOBİ'lerin performans geliştirmesinde etkilidir.

Türkiye’de kurumsal yapı ve büyüme ilişkisini inceleyen belli başlı çalışmalarda Kutlar, Doğanoglu (2001); Vural (2007); Yapraklı (2008); Tavşancı (2009); Hayaloğlu (2012); Hisamoğlu (2014) ve Şahin (2016) ele alınan göstergeye göre büyüme üzerindeki etkinin pozitif ve negatif olarak değişkenlik gösterdiği tespit edilmiştir. Yerel düzeyde 2003 yılında Özgener (2003) tarafından Nevşehir, 2010 yılında Demirci (2010) tarafından İstanbul üzerine yapılan çalışmalarda da etkin olmayan kurumsal yapının negatif etkilerinin olduğu, etkilerin ele alınan göstergeye göre değiştiği belirlenmiştir.

Tablo 4. Türkiye Üzerine Yapılan Çalışmalar

Yazar(lar)/Yılı	Dönem	Ülke/Şehir	Yöntem	Sonuç
Kutlar, Dođanođlu (2001)	1980-2000	Türkiye	Panel Veri Analizi	Yolsuzluk kamu yatırımlarını negatif etkilemektedir.
Özgener (2003)	2003	Türkiye Nevşehir	Saha Araştırması	Düşük kurumsallaşma işletmelerin verimliliğini olumsuz etkilemektedir.
Vural (2007)	1990-2000	Türkiye	Panel Veri Analizi	Kurumsal yapı ve ekonomik performans arasında U biçiminde bir ilişki vardır.
Yapraklı (2008)	2002-2005	Türkiye	Panel Veri Analizi	YE ve YÖ büyümeyi pozitif, diğer göstergeler de negatif etkilemektedir.
Tavşancı (2009)	2009	Türkiye	Saha Araştırması	Kurumsallaşma seviyesi ve rekabet gücü arasında pozitif ilişki vardır.
Demirci (2010)	2010	Türkiye İstanbul	Saha Araştırması	Kurumsal yönetim uygulayan çoğu işletmenin karı artmıştır.
Hayaloğlu (2012)	1972-2009	Türkiye	Z. Serisi Analizi	Kurumsal yapı uzun dönemde iktisadi büyümeyi etkilemektedir.
Hisamoğlu (2014)	1987-2004	Türkiye	Z. Serisi Analizi	Kurumlar iktisadi büyümeyi etkilemektedir
Şahin (2016)	1980-2015	Türkiye	Z. Serisi Analizi	Ekonomik özgürlükler ve demokrasi iktisadi büyümeyi pozitif etkilemektedir.

Özetlenecek olursa, uygulamalı literatürde yer alan temel çalışmalarda ele alınan değişkenlerin standart olarak kullanılmadıkları ve bu nedenle ulaşılan sonuçların farklılık arz ettikleri görülmektedir. Aslında genel olarak kurumların büyüme-kalkınma üzerinde etkili olduğu konusunda bir görüş birliğinin oluştuğu, ancak etkinin yönü ve büyüklüğü konusunda tam bir fikir birliğine ulaşılamadığı gözlenmektedir.

Konu ile ilgili olarak yapılan diğer uygulamalı çalışmalara göre bu çalışmanın, birincil veri kullanımı, ele alınan örnek grubu, zaman dönemi ve kullanılan analiz yöntemi açısından farklılık arz ettiği söylenebilir. Öte yandan bu çalışmada elde edilen sonuçların, YEK'e yönelik politika belirlemelerinde kurumsal yapı göstergelerinin farklı etkilerinin göz önüne alınmasının gerekli olduğuna işaret etmektedir.

3. ERZURUM VE BATMAN ÜZERİNE EKONOMETRİK ANALİZLER

Bu çalışmada Erzurum ve Batman'da kurumsal yapı göstergelerinin YEK göstergeleri üzerindeki etkileri belirlenmeye çalışılmıştır.

3.1. Kapsam ve Veri Seti

Kurumsal yapının YEK sürecindeki öneminden hareketle yapılan bu çalışmanın temel amacı; 2017 yılında yapılan anket çalışmasına ait verileri kullanarak Erzurum ve Batman'da kurumsal yapı göstergelerinin YEK üzerindeki etkilerini belirlemektir. TRA1 (Erzurum Alt Bölgesi) ve TRC3 (Mardin Alt Bölgesi) Düzey II Bölgeleri'nde yer

alan Erzurum ve Batman illerinin araştırmaya konu edilmesinde buldukları bölgelerde gelişmişlik düzeyi açısından en iyi konumda olmaları etkili olmuştur (TİB, 2014: 5; Çayın, 2017: 148).

Uygulamanın verileri; kurumsal yapı göstergeleri (hesap verebilirlik-şeffaflık, politik istikrar, yönetimin etkinliği, düzenlemelerin kalitesi, hukukun üstünlüğü ve yolsuzlukların önlenmesi) ve YEK göstergeleri (toplam işletme geliri, ekonomik, sosyal-kültürel ve siyasal etkiler)'nden oluşmaktadır (Çayın, 2017: 11, 150).

Kurumsal yapı ve YEK göstergelerine ait veriler, Erzurum Ticaret ve Sanayi Odası (ETSO)'na ve Batman Ticaret ve Sanayi Odası (BATSO)'na kayıtlı olan firmalar üzerine yapılan anket çalışması sonucunda elde edilmiştir. ETSO'ya bağlı 5309 ve BATSO'ya bağlı 3875 işletme ana külesinden %5 önem derecesinde ve %5 hata payıyla Batman için 350 Erzurum için de 358 olmak üzere toplam 708 işletme olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda her ilde 6 kişi (üniversite öğrencisi) olmak üzere toplam 12 tane anketör yardımıyla işletme sahibi veya yöneticisine bizzat ulaşılarak Batman ve ilçeleri için 403 ve Erzurum ve ilçeleri için 407 anket olmak üzere toplam 810 eksiksiz anket uygulanmıştır.

Dört bölüm halinde uygulanan anket formunda toplam 113 sorudan oluşmaktadır. Anketin üçüncü bölümünde, kurumsal yapının altı göstergesini temsil eden 54 soru, son ve dördüncü bölümünde ise YEK'e ilişkin göstergeleri temsil eden 36 soru sorulmuştur. Her gösterge için beşli likert ölçeğine dayalı dokuzar maddeden oluşan sorular sorulmuş ve söz konusu sorulara verilen cevapların ortalamaları alınarak bağımlı ve bağımsız değişkenler oluşturulmuştur.

Öte yandan saha araştırmasına başlamadan önce her iki ilde 81 işletme üzerine yapılmış pilot uygulamayla anket, güvenilirlik analizine tabi tutulmuştur. Yapılan güvenilirlik analizinde anketin farklı bölümleri için Cronbach's Alfa değeri hesaplanmış ve tüm değerlerin 0.70 ve üstü değerler olduğu görülmüştür¹.

3.2. Yöntem

Kurumsal yapı göstergelerinin YEK göstergeleri üzerindeki etkilerinin tahmini için çoklu doğrusal regresyon analizlerinden yararlanılmıştır. Bu amaçla uygulamalı literatürde yaygın olarak kullanılan temel üretim fonksiyonu [$Y = F(X)$] baz alınmıştır. Analizler için kullanılan temel modeller aşağıdaki gibidir:

$$YEK_G = \beta_0 + \beta_{1i} \dot{I} \dot{O} H V + \beta_{2i} P \dot{I} + \beta_{3i} Y E + \beta_{4i} D K O + \beta_{5i} H \dot{U} + \beta_{6i} Y \dot{O} + \varepsilon \quad (3.1)$$

$$YEK_{EE} = \beta_0 + \beta_{1i} \dot{I} \dot{O} H V + \beta_{2i} P \dot{I} + \beta_{3i} Y E + \beta_{4i} D K O + \beta_{5i} H \dot{U} + \beta_{6i} Y \dot{O} + \varepsilon \quad (3.2)$$

$$YEK_{SKE} = \beta_0 + \beta_{1i} \dot{I}ÖHV + \beta_{2i} Pİ + \beta_{3i} YE + \beta_{4i} DKO + \beta_{5i} HÜ + \beta_{6i} YÖ + \varepsilon \quad (3.3)$$

$$YEK_{SE} = \beta_0 + \beta_{1i} \dot{I}ÖHV + \beta_{2i} Pİ + \beta_{3i} YE + \beta_{4i} DKO + \beta_{5i} HÜ + \beta_{6i} YÖ + \varepsilon \quad (3.4)$$

Modellerde bağımlı değişken olarak kullanılan YEK_G , YEK 'i temsilen toplam işletme gelirini; YEK_{EE} , ekonomik etkileri; YEK_{SKE} , sosyal ve kültürel etkileri ve YEK_{SE} , siyasal etkileri göstermektedir. Bağımsız değişken olarak kullanılan $\dot{I}ÖHV$, ifade özgürlüğü ve hesap verebilirliği; $Pİ$, politik istikrarı; YE , yönetimin etkinliğini; DKO , düzenlemelerin kaliteli olmasını; $HÜ$, hukukun üstünlüğünü, $YÖ$ ise yolsuzlukların önlenmesini temsil etmektedir. Ayrıca modellerdeki ε , hata terimini; i ise ele alınan ili ($i = 1, 2$; Erzurum, Batman) ifade etmektedir.

İşletme sahip/yöneticilerine uygulanan 810 anketin analizi ve değerlendirilmesi için veriler, öncelikle Excel programına aktarılmış, daha sonra da SPSS 16.0 programında regresyon analizlerine tabi tutulmuştur.

3.3. Analiz Sonuçları

Çalışmada çoklu doğrusal regresyon analizlerine dayalı tahminler yapılmadan önce oto-korelasyon ve çoklu doğrusallık problemlerinin olup olmadığı incelenmiştir. Oto-korelasyon için Durbin Watson (DW) testi ve çoklu doğrusallık durumu için de VIF (Varyans Büyütme Faktörü) değerlerine bakılarak yorum yapılabilmektedir (Durmuş *vd.*, 2013: 155-158). DW test değerlerinin 1-3 arasında olması oto-korelasyon; VIF değerlerinin 10'dan küçük olması ise çoklu bağıntı sorununun olmadığını göstermektedir (Akbulut, 2010: 74-75). Yapılan analizlerin sonuçları tahmin sonuçlarının verildiği tablolarda sunulmuştur. Tablolarda verilen sonuçların tamamında VIF değerlerinin 10'dan küçük, DW değerlerinin 1-3 arasında olduğu görülmüş ve çoklu regresyon analizleri için gerekli varsayımların sağlandığı kabul edilmiştir.

Erzurum ve Batman'da kurumsal yapının YEK üzerindeki etkilerini tespit etmek amacıyla tahmin edilen (3.1), (3.2), (3.3) ve (3.4) nolu modellere ilişkin tahmin sonuçları Tablo 5, 6, 7 ve 8'te verilmiştir.

Tablo 5. Nolu Modele Ait Tahmin Sonuçları

Bağımsız değişken	Erzurum				Batman			
	Katsayı	t İst.	P	VIF	Katsayı	t İst.	P	VIF
Sabit	0,481	3,607	0,000	-----	0,478	2,495	0,000	-----
İÖHV	0,261	0,349	0,027	3,164	0,231	2,552	0,011	3,154
PI	-0,077	-0,481	0,631	2,608	0,254	1,072	0,004	3,389
YE	0,397	2,836	0,005	2,326	0,049	0,298	0,766	2,747
DKO	0,159	1,896	0,049	2,581	-0,090	-1,339	0,181	3,936
HÜ	0,307	2,247	0,025	2,619	0,145	1,831	0,048	3,164
YÖ	-0,047	-0,333	0,739	2,492	0,452	0,150	0,001	2,276
Bağımlı Değişken Gelir	R²	Std. Hata	DW		R²	Std. Hata	DW	
	0,851	1,026	1,795		0,601	1,350	1,524	
Anova	F İstatistiği		P Değeri		F İstatistiği		P Değeri	
	44,960		0,000		27,844		0,012	

Kurumsal yapı göstergelerinin YEK'in işletmelerin toplam geliri şeklindeki göstergesi üzerindeki etkilerinin gösterildiği Tablo 5'e göre Erzurum'da (İÖHV, YE, DKO ve HÜ) ve Batman'da (İÖHV, PI, HÜ ve YÖ) değişkenlerine ait katsayılar anlamlı ve işaretleri pozitifdir. Buna göre kurumsal yapı değişkenlerinde meydana gelen artışlar işletmelerin gelirinde artış sağlamaktadır. Her iki ilde de kurumsal göstergelerin işletme geliri üzerindeki etkileri düşüktür. Aynı göstergeler olmamakla birlikte (İÖHV hariç) değişkenlerin katsayı değerleri açısından iller bazında karşılaştırma yapıldığında, Erzurum'un (0,26; 0,40; 0,16; 0,31) Batman'dan (0,23; 0,25; 0,15; 0,45) daha iyi durumda olduğu görülmektedir. Elde edilen sonuçlardan hareketle, Erzurum ve Batman'daki işletmelerde kurumsal yapının daha etkin hale getirilmesi gerektiğini söylemek mümkündür.

Tablo 6. (3.2) Nolu Model Tahmin Sonuçları

Bağımsız Değişken	Erzurum				Batman			
	Katsayı	t İst.	P	VIF	Katsayı	t İst.	P	VIF
Sabit	0,484	6,301	0,000	-----	0,470	1,484	0,000	-----
İÖHV	0,071	1,161	0,246	3,146	-0,055	-1,104	0,270	3,162
PI	0,103	0,344	0,031	2,597	0,108	0,603	0,047	3,382
YE	0,140	1,578	0,015	2,388	0,238	1,238	0,017	2,799
DKO	0,249	1,022	0,008	2,621	0,062	1,235	0,218	3,926
HÜ	0,098	2,042	0,042	2,659	0,115	2,152	0,032	3,140
YÖ	0,050	0,579	0,563	2,490	0,164	2,321	0,021	2,256
Bağımlı Değişken YEK (EE)	R²	Std. Hata	DW		R²	Std. Hata	DW	
	0,554	0,632	1,649		0,499	0,559	1,584	
Anova	F İstatistiği		P Değeri		F İstatistiği		P Değeri	
	13,880		0,021		20,160		0,046	

Kurumsal yapı göstergelerinin YEK'in ekonomik etki şeklindeki göstergesi üzerindeki etkilerinin gösterildiği Tablo 6'ya bakıldığında Erzurum için (Pİ, YE, DKO ve HÜ) değişkelerinin, Batman için (Pİ, YE, HÜ ve YÖ) değişkenlerinin anlamlı ve pozitif işaretli oldukları görülmektedir. Bu değişkenlerdeki 1 birim artış ekonomik açıdan YEK'i Erzurum'da sırasıyla (0,10; 0,14; 0,25; 0,10); Batman'da sırasıyla (0,11; 0,24; 0,12; 0,16) birim artırmaktadır. Erzurum ve Batman'da değişkenlerin ekonomik etki göstergesi üzerindeki etkileri oldukça düşük ve yaklaşık aynı düzeylerde bulunmaktadır. Her iki il için de politik istikrarın sağlanması ve yönetimin etkinliği ile hukuk mekanizmasının etkin işletilmesi gerektiği söylenebilir.

Tablo 7. (3.3) Nolu Model Tahmin Sonuçları

Bağımsız Değişken	Erzurum				Batman			
	Katsayı	t İst.	P	VIF	Katsayı	t İst.	P	VIF
Sabit	0,399	8,199	0,000	-----	0,580	3,243	0,000	-----
İÖHV	0,140	0,361	0,018	3,146	0,091	1,970	0,040	3,162
Pİ	0,040	0,374	0,709	2,597	0,047	0,483	0,630	3,382
YE	0,138	1,449	0,048	2,388	0,159	1,206	0,028	2,799
DKO	0,172	1,592	0,012	2,621	0,032	0,321	0,748	3,926
HÜ	-0,086	-1,107	0,269	2,659	0,133	2,111	0,035	3,140
YÖ	0,106	0,066	0,047	2,490	0,198	3,036	0,003	2,256
Bağımlı Değişken YEK (SKE)	R ²		Std. Hata		R ²		Std. Hata	
	0,514		0,676		0,612		0,611	
Anova	F İstatistiği		P Değeri		F İstatistiği		P Değeri	
	12,030		0,034		20,777		0,012	

Kurumsal yapı göstergelerinin YEK'in sosyal ve kültürel etkiler şeklindeki göstergesi üzerindeki etkilerinin gösterildiği Tablo 7'ye göre Erzurum için (İÖHV, YE, DKO ve YÖ) değişkenleri anlamlı olup, YEK üzerinde pozitif etkiye sahiptirler. Bu değişkenlerdeki 1 birim artış YEK'i sırasıyla (0,14; 0,14; 0,17; 0,11) birim artırmaktadır. Batman için de (İÖHV, YE, HÜ ve YÖ) değişkenleri istatistiki açıdan anlamlıdır ve YEK üzerinde pozitif etkiye sahiptirler. Söz konusu değişkenlerde 1 birimlik artış olması durumunda sosyal ve kültürel açıdan YEK sırasıyla (0,10; 0,16; 0,13; 0,20) birim artmaktadır. Erzurum ve Batman'da değişkenlerin sosyal ve kültürel etkiler göstergesi üzerindeki etkileri oldukça düşük ve yaklaşık aynı düzeylerde bulunmaktadır. Analiz sonuçlarından hareketle, Erzurum ve Batman'daki işletmelerde şeffaflık ve hesap verebilirlik mekanizmasının işletildiği etkin bir yönetim sisteminin oluşturulması gerektiğini söylemek mümkündür.

Tablo 8. (3.4) Nolu Model Tahmin Sonuçları

Bağımsız Değişken	Erzurum				Batman			
	Katsayı	t İst.	P	VIF	Katsayı	t İst.	P	VIF
Sabit	0,467	7,536	0,000	-----	1,567	1,446	0,000	-----
İÖHV	0,287	0,839	0,002	3,146	0,095	0,836	0,004	3,162
Pİ	-0,028	-0,281	0,779	2,597	0,077	0,845	0,038	3,382
YE	0,106	2,648	0,008	2,388	0,056	0,653	0,514	2,799
DKO	0,034	0,563	0,574	2,621	0,075	0,662	0,509	3,926
HÜ	0,090	1,010	0,013	2,659	0,178	1,075	0,003	3,140
YÖ	0,069	0,267	0,030	2,490	0,226	3,030	0,003	2,256
Bağımlı Değişken: YEK (SE)	R ²	Std. Hata		DW	R ²	Std. Hata		DW
	0,407	0,772		1,669	0,490	0,701		1,966
Anova	F İstatistiği			P Değeri	F İstatistiği			P Değeri
	16,570			0,030	21,490			0,047

Kurumsal yapı göstergelerinin YEK'in siyasal etkiler şeklindeki göstergesi üzerindeki etkilerinin gösterildiği Tablo 8 incelendiğinde, Erzurum'da (İÖHV, YE, HÜ ve YÖ) ve Batman'da (İÖHV, Pİ, HÜ ve YÖ) değişkenlerine ait katsayıların anlamlı ve işaretlerinin pozitif oldukları görülmektedir. Bu değişkenlerdeki 1 birim artış siyasal etkiler açısından YEK'i Erzurum'da sırasıyla (0,29; 0,11; 0,10; 0,07); Batman'da sırasıyla (0,10; 0,08; 0,18; 0,23) birim artırmaktadır. İki il karşılaştırıldığında, Erzurum'un ifade özgürlüğü ve hesap verebilirlik, Batman'ın yolsuzluğun önlenmesi değişkenleri açısından daha iyi durumda oldukları görülmektedir.

SONUÇ

Bu çalışmada TRA1 (Erzurum Alt Bölgesi) ve TRC3 (Mardin Alt Bölgesi) Düzey II Bölgeleri'nde yer alan Erzurum ve Batman illeri için 2017 yılında yapılan anket çalışmasına ait veriler kullanılarak, kurumsal yapı göstergelerinin YEK göstergeleri üzerindeki etkileri çoklu doğrusal regresyon analizleriyle ekonometrik olarak incelenmiştir.

Tahmin edilen regresyon modelleri sonucunda, genel olarak kurumsal yapı göstergelerinin (hesap verebilirlik-şeffaflık, politik istikrar, yönetimin etkinliği, düzenlemelerin kalitesi, hukukun üstünlüğü ve yolsuzlukların önlenmesi), YEK göstergeleri (toplam işletme geliri, ekonomik, sosyal-kültürel ve siyasal etkiler) üzerinde düşük düzeyde de olsa pozitif etkilerinin olduğu belirlenmiştir. Kurumsal yapının YEK üzerindeki etkileri bazında, her modelde farklı göstergeler anlamlı olmakla birlikte, değişkenlerin katsayı değerleri açısından iller bazında karşılaştırma yapıldığında, Erzurum'un Batman'dan daha iyi durumda olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca tahmin edilen tüm modellerde YEK'i pozitif etkileyen göstergelerin katsayıları toplu olarak ele alındığında, Erzurum için en etkili üç göstergenin sırasıyla hesap verebilirlik-şeffaflık, düzenlemelerin kalitesi ve yönetimin etkinliği; Batman için ise

yolsuzlukların önlenmesi, hukukun üstünlüğü ve yönetimin etkinliği olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma sonuçları, Türkiye’de yerel geri kalmışlığın azaltılması ve gelir düzeyi (gelişme) farklılıklarının giderilmesi açısından önem arz eden kurumsal yapının Erzurum ve Batman bazında YEK’i düşük düzeyde de olsa pozitif etkilediğine işaret etmektedir. Bu sonuçlardan hareketle YEK’in gerçekleştirilmesi ve sürdürülebilir hale getirilmesi için kurumsal yapı yetersizliklerini gidermeye ve etkin-verimli kurumsal yapı oluşturmaya yönelik yatırımların artırılmasının önemli olduğu ifade edilebilir. Bu bağlamda işletme sahiplerinin optimal düzeyde çaba sarf etmelerinin, merkezi ve yerel aktörlerin ise işletmelerin kurumsal yapıya ilişkin taleplerinin yerine getirilmesi ve farkındalık yaratılması için plan ve politikalar oluşturmalarının gerekli olduğunu söylemek mümkündür.

NOTLAR

¹ Durmuş vd.’ye (2013) göre Cronbach’s Alfa değerinin 0.70 ve yukarı olduğu durumlarda anket yeterli güvenilirliğe sahiptir.

KAYNAKLAR

- Akbulut, Y. (2010), *Sosyal Bilimlerde SPSS Uygulamaları*, İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.
- Asteriou, D., S. Price (2001), “Political Uncertainty and Economic Growth: UK Time Series Evidence”, *Scottish Journal of Political Economy*, 48(4), 383-399.
- Basu, S.R. (2004), “Economic Growth, Well-Being and Governance under Economic Reforms: Evidence from Indian States”, *HEI WorkingPaper*, 05, 1-48.
- Butkiewicz, J.L., H Yanikkaya (2006), “Institutional Quality and Economic Growth: Maintenance of the Rule of Law or Democratic Institutions, or Both?”, *Economic Modelling*, 23, 648–661.
- Campos, N.F., M. Iooty (2007), “Institutional Barriers to Firm Entry and Exit: Case-Study Evidence from the Brazilian Textiles and Electronics Industries”, *Economic Systems*, 31, 346–363.
- Carpenter, R.E., L. Rondi (2000), “Italian Corporate Governance, Investment, and Finance”, *Empirica*, 27, 365–388
- Chaib, Pr. B., M. Siham (2014), “The Impact of Institutional Quality in Attracting Foreign Direct Investment in Algeria”, *Topics in Middle Eastern and African Economies*, 16(2), 142-163.
- Chong, A., C. Calderon (2000), “Causality and Feedback Between Institutional Measures and Economic Growth”, *Economics and Politics*, 12, 69-81.
- Court, J. (2001), “Assessing and Analysing Governance in India: Evidence from a New Survey”, 1-33. http://archive.unu.edu/p&g/wga/publications/governance_in_india.pdf, E.T.: 17.10.2016.

- Çayın, M. (2017) “Kurumsal Yapı ve Yerel Ekonomik Kalkınma: Erzurum ve Batman Üzerine Bir Saha Araştırması”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çukurçayır, S., K. Tezcan (2011), “Demokratikleşme ve Ekonomik Kalkınma: Etkileşim Analizi”, *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 6(2), 48-76.
- Demirci, M. (2010) “KOBİ’lerde Kurumsal Yönetim Uygulamasının Kara Etkisi; İstanbul İlinde Bir Uygulama” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Durmuş, B., E.S. Yurtkoru, M. Çinko (2013), *Sosyal Bilimlerde SPSS’le Veri Analizi*, İstanbul: Beta Basım Yayım.
- Eicher, T.S., T. Schreiber (2010), “Structural Policies and Growth: Time Series Evidence from a Natural Experiment”, *Journal of Development Economics*, 91, 169–179.
- Erdal, F. (2004), “Economic Freedom And Economic Growth: A Time Series Evidence from the Italian Economy”, 1-24. www.etsg.org/ETSG2004/Papers/erdal.Pdf, E.T.: 26. 09. 2016.
- Hamad, S.B., A. Karoui (2011), “The SMEs Governance Mechanisms Practices and Financial Performansça: Case of Tunisian Industrial SMEs”, *International Journal of Business and Management*, 6(7), 216-225.
- Hayaloğlu, P. (2012), “İktisadi Büyüme Sürecinde Kurumsal Yapının Rolü: Literatür ve Uygulama”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Trabzon: Karadeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hisamoğlu, E. (2014), “EU Membership, Institutions and Growth: The Case of Turkey”, *Economic Modelling*, 38, 211–219.
- Hopoğlu, S., E. Çakmak (2015), “Bölgesel Kalkınmada Kurumsal Sermaye”, *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7, 47-69.
- Huang, Y. (2010), “Political Institutions and Financial Development: An Empirical Study”, *World Development*, 38(12), 1667–1677.
- Jinarat, V., T. Quang (2003), “The Impact of Good Governance on Organization Performance After the Asian Crisis in Thailand”, *Asia Pacific Business Review*, 10(1), 21–42.
- Kaplan, F. (2013), “Ekonomik Büyümenin Dolaylı Belirleyicileri: Orta Gelirli Ülkeler Üzerine Panel Veri Analizleri” Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kilishi, A.A., H.I. Mobolaji, M.A Yaru, A.T. Yakubu (2013) “Institutions and Economic Performance in Sub-Saharan Africa: A Dynamic Panel Data Analysis”, *Journal of African Development*, 15(2), 91-120.
- Kurzman, C., R. Werum, R.E. Burkhart (2002), “Democracy’s Effect on Economic Growth: A Pooled Time-Series Analysis, 1951-1980”, *Studies in Comparative International Development*, 37(1), 3-33.

- Kutlar, A., F. Dođanođlu (2001), "Türkiye'de 1980 Sonrası Yolsuzluklar, Kamu Yatırımları ve Büyüme Üzerine Bir Ekonometrik Çalışma" 1-9.
https://www.researchgate.net/publication/268035354_Fatih_Turkiye'de_1980_Sonrasi_Yolsuzluklar_Kamu_Yatirimlari_Ve_Buyume_Uzerine_Bir_Ekonometrik_Calisma, E.T.: 26.10.2016.
- Lambsdorff, J. Graf (2003), "How Corruption Affects Productivity", *Kyklos*, 56(4), 457-474.
- Landman, T. (1999), "Economic Development and Democracy: The View From Latin America", *Political Studies*, XLVII, XLVII, 607-626.
- North, D.C. (1999), *Kurumlar, Kurumsal Değişim ve Ekonomik Performans*, (Çev.: Gül Çağalı Güven), Sabancı Üniversitesi, İstanbul 2010.
- Özelçi Eceral, T. (2005), "Bölgesel/Yerel Ekonomik Kalkınma Kuramlarının Tarihsel Süreç İçerisindeki Gelişimleri", *Ekonomik Yaklaşım*, 16(55), 89-106.
- Özgener, Ş. (2003), "Büyüme Sürecindeki KOBİ'lerin Yönetim ve Organizasyon Sorunları: Nevşehir Un Sanayi Örneđi", *Erciyes Üniversitesi İ. İ. B. F Dergisi*, 20, 137-161.
- Parto, S. (2005), "Good Governance and Policy Analysis: What of Institutions?", www.merit.unu.edu/~rmpdf/.../rm2005-001, E.T: 06.05.2015.
- Rus, A., H. Iglıc (2005), "Trust, Governance and Performance, the Role of Institutional and Interpersonal Trust in SMEs Development", *International Sociology*, 20(3), 371-39.
- Sikod, F., J.N. Teke (2012), "Governance and Economic Growth in Cameroon", 1-39. <https://www.google.com.tr/#q=aercafrica.org%2F...%2F270->, E.T: 06. 09. 2016.
- Svensson, J. (1998), "Investment, Property Rights and Political Instability: Theory and Evidence", *European Economic Review*, 42, 1317-1341.
- Şahin, İ. (2016), "Türkiye'de 1980-2015 Yılları Arası Demokrasi, Ekonomik Özgürlük ve Yolsuzlukların Ekonomik Büyümeye Etkileri", *Çankırı Karatekin Üniversitesi İİBF Dergisi*, 2, 1-18.
- Tavşancı, S. (2009), "Firmalardaki Kurumsallaşma Düzeyinin Rekabet Gücüne Etkisi Üzerine Bir Araştırma", Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Türkiye İş Bankası, "2010 ve 2012 Verileriyle Türkiye'de İllerin Gelişmişlik Düzeyi Araştırması", 2014, https://ekonomi.isbank.com.tr/userfiles/pdf/ar_03_2012.pdf. E. T: 15.03.2017.
- Uddin, S.M.A. (2010), "Impact of Good Governance on Development in Bangladesh: A Study" http://ndc.gov.bd/lib_mgmt/webroot/earticle/2207/Impact_of_GG_on_Development_in_Bangladesh.pdf, E.T.: 20.10. 2016.
- Valeriani, E., S. Peluso (2011), "The Impact of Institutional Quality on Economic Growth and Development: An Empirical Study", *Journal of Knowledge Management, Economics and Information Technology*, 6, 1-25.
- Vural, B.M. (2007), "Kurumsal Koordinasyonun Ekonomik Büyümeye Etkileri", *Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 8(1), 1-29.

- Wiggins, S., J. Davis (2006), "Economic Institutions",
http://r4d.dfid.gov.uk/PDF/Outputs/ProPoor_RPC/IPPGBP3.pdf, E.T.: 02.12.2015.
- Wilson, R. (2016), "Does Governance Cause Growth? Evidence from China", *World Development*, 79, 138–151.
- Yang, B. (2008), "Does Democracy Lower Growth Volatility? A Dynamic Panel Analysis", *Journal of Macroeconomics*, 30, 562–574.
- Yapraklı, S. (2008), "Kurumsal Yapının Ekonomik Büyümeye Etkisi: Üst Orta Gelir Düzeyindeki Ülkeler Üzerine Bir Uygulama", *Ege Akademik Bakış*, 8(1), 301-317.
- Zakaria, M., B.A. Fida (2009), "Democratic Institutions and Variability of Economic Growth in Pakistan: Some Evidence from the Time-series Analysis", *The Pakistan Development Review*, 48(3), 269-289.